

Sygn. akt III PK 192/19

POSTANOWIENIE

Dnia 18 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z powództwa H. S., D. O., A. S.
przeciwko Szpitalowi Specjalistycznemu im. (...) w W.
o przywrócenie warunków pracy i płacy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 18
listopada 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódek od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w W.
z dnia 28 lutego 2019 r., sygn. akt VIII Pa (...),

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. zasądza od każdej z powódek na rzecz pozwanego po 240 zł
(dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 lutego 2019 r. Sąd Okręgowy w W. na skutek apelacji strony pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 11 czerwca 2018 r. zmienił zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że powództwa H. S., D. O., A. S. przeciwko Szpitalowi Specjalistycznemu im. (...) w W. o przywrócenie warunków pracy i płacy oddalił.

Sąd Rejonowy nie dopatrywał się w spornych zapisach regulaminu wynagradzania ewentualnych przejawów dyskryminacji powódek, gdyż pracodawca mógł uregulować sposób wypłat nagród jubileuszowych w przyjęty sposób i

uzależnić ich wypłatę od stażu pracy w tej jednostce służby zdrowia, co do której funkcjonowania, a więc i zapewnienia środków na jej utrzymania, dana osoba swoją osobistą pracą i staraniem przyczyniała się przez wieloletni okres zatrudnienia. Kwestia ta pozostawała jednak, zdaniem Sądu Rejonowego, bez znaczenia dla rozstrzygnięcia, bowiem powództwa zasługiwały na uwzględnienie wskutek pominięcia przez pracodawcę procedury zwolnień grupowych. Powyższe uzasadniało zaś, w ocenie Sądu Rejonowego, uznanie, że wypowiedzenia zmieniające zostały dokonane wobec powódek z naruszeniem przepisów o wypowiedaniu umów o pracę, co zaktualizowało ich roszczenie o przywrócenie poprzednich warunków pracy, oparte o przepis art. 45 § 1 k.p. w zw. z art. 42 § 1 k.p.

Zdaniem Sądu odwoławczego nie można z góry zakładać, że każde wypowiedzenie zmieniające, które napotka na odmowę pracownika, jest równoznaczne z rozwiązaniem stosunku pracy za wypowiedzeniem w rozumieniu przepisów ustawy o zwolnieniach grupowych. Trudno bowiem przypisać pracodawcy intencję zwolnienia pracownika w sytuacji, gdy dokonuje on wypowiedzenia zmieniającego dla dostosowania warunków pracy i płacy pracownika do zmienionych zasad wynikających z regulaminu wynagradzania. W ocenie Sądu Okręgowego zmiana warunków pracy i płacy zaproponowana pracownikom szpitala, w tym powódkom, dotycząca pominięcia pewnych okresów zatrudnienia przy obliczaniu stażu pracy koniecznego do nabycia nagrody jubileuszowej, co do zasady nie jest na tyle niekorzystna dla pracownika, iż należy spodziewać się jego odmowy przyjęcia zaproponowanych zmienionych warunków płacy. W rozpoznawanej sprawie zmiana objęta wypowiedzeniem zmieniającym dotyczyła jedynie zasad nabywania prawa do nagrody jubileuszowej. Nagroda jubileuszowa nie jest obligatoryjnym składnikiem wynagrodzenia i nie stanowi też istotnego elementu umowy. Skoro zatem nagroda jubileuszowa nie stanowi istotnego elementu umowy, to tym samym, w ocenie Sądu Okręgowego, nie została spełniona przesłanka z art. 1 ust. 1 dyrektywy 98/59/WE w sprawie zbliżania ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do zwolnień grupowych. W konsekwencji zaś powyższego wypowiedzenia zmieniające, będące przedmiotem oceny, w rozpoznawanej sprawie nie stanowiły zwolnienia w

rozumieniu w/w dyrektywy, zaś strona pozwana nie miała obowiązku przeprowadzenia konsultacji w trybie art. 1-6 ustawy z dnia 13 marca 2003 r.

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu prawa materialnego: art. 18 § 1 k.p., art. 11 k.p., art. 1-6 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników w związku z art. 42 § 1 k.p.

Skarżące wniosły o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, bowiem w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, które dotyczy zakresu w jakim pracodawca w oparciu o przepis art. 64 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej może ustalać staż do nagród jubileuszowych. Powyższa kwestia wymaga wyjaśnienia: (-) czy staż wypracowany w innych zakładach pracy, który był liczony do nagrody jubileuszowej ma charakter prawa nabytego i jako taki podlega ochronie; (-) czy wprowadzane w regulaminie wynagradzania zmiany dotyczące nowych zasad liczenia stażu do nagrody jubileuszowej powinny zawierać przepisy intertemporalne.

W drugim rzędzie skarżące wskazały na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, związane ze stosowaniem przepisów ustawy o zwolnieniach grupowych. Zdaniem skarżących wątpliwość dotyczy kwestii, czy pracodawca dokonujący wypowiedzeń zmieniających jedynie w zakresie warunków wynagrodzenia z uwagi na trudną sytuację finansową, ma obowiązek zastosowania procedury wynikającej z powyższej ustawy, a także konsultacji tych wypowiedzeń z zakładowymi organizacjami związkowymi. W tym zakresie skarżące wskazały na rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w wyroku z dnia 17 maja 2005 r., III BP 5/07 wyraził pogląd, że przepisy ustawy o zwolnieniach grupowych stosuje się również do wypowiedzeń zmieniających ze względu na art. 1 ust. 1 ustawy o zwolnieniach grupowych w związku z art. 42 § 1 k.p., zaś w wyroku z dnia 30 września 2011 r., III PK 14/11 zajął odmienne stanowisko, stwierdzając, iż nie zawsze konieczne jest stosowanie przepisów ustawy o zwolnieniach grupowych do wypowiedzeń zmieniających, mogłoby to bowiem być sprzeczne z art. 241¹³ § 2 k.p.

Skarżące wskazały wreszcie na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, gdyż wypowiedzenia zmieniające, będące konsekwencją zmiany regulaminu wynagradzania w zakresie liczenia stażu do nagrody jubileuszowej, powodują nierówne traktowanie pracowników znajdujących się w tej samej sytuacji faktycznej (wykonujących te same obowiązki). Inaczej zostali bowiem potraktowani pracownicy zatrudnieni od początku u pozwanego, a inaczej pracujący poprzednio w innych zakładach pracy. Okoliczności te sprawiają, że dokonane wypowiedzenia zmieniające były wadliwe i nie odpowiadają przepisom prawa pracy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Ponadto skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią jurydyczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez Sąd drugiej instancji (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2018 r., I UK 252/17, LEX nr 2533238). W celu spełnienia przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie wystarczy samo sformułowanie pytania do Sądu

Najwyższego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 12/18, LEX nr 2499783), co miało miejsce w rozpoznawanej sprawie.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, LEX nr 1982406). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej. Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, należy wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, LEX nr 1982406). W rozpoznawanej sprawie skarżące nie sprecyzowały, o wykładnię jakiego przepisu prawa chodzi. Ograniczyły się jedynie do wskazania na „wątpliwość co do stosowania przepisów ustawy z dnia 13 marca 2003 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników”. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżące przywołały dwa wyroki Sądu Najwyższego, nie jest jednak jasne, na gruncie wykładni którego przepisu prawnego powstają, zdaniem skarżących, rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Wniesiona w rozpoznawanej sprawie skarga kasacyjna nie jest również oczywiście uzasadniona. Ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15, LEX

nr 1940571). Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter i być dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001 nr 3, poz. 52; z dnia z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001 nr 10, poz. 156). Dla stwierdzenia, że w sprawie tak rozumiana przesłanka wystąpiła skarżące powinny były wskazać konkretne, naruszone przez sąd przepisy, a także powinny przytoczyć odpowiednie argumenty wyjaśniające, dlaczego te przepisy zostały, ich zdaniem, w tak ewidentny sposób naruszone (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2018 r., I CSK 42/18, LEX nr 2508120). W rozpoznawanej sprawie skarżące nie wskazały w naruszenie jakich przepisów upatrują oczywistej zasadności skargi. Należy zauważyć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, zgodnie z którym wnioski o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 20 października 2016 r., I PK 59/16, LEX nr 2160130; z dnia 10 marca 2016 r., II CSK 10/16, LEX nr 2009500; z dnia 26 lutego 2016 r., V CSK 518/15, LEX nr 2015640; z dnia 24 września 2015 r., II PK 27/15, LEX nr 2019527).

Nadto łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, budzi poważne zastrzeżenia. W dotychczasowym orzecznictwie Sąd Najwyższy zwracał już uwagę, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi. Przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarte w pkt 1 i 4 art. 398⁹ § 1 k.p.c. wzajemnie się krzyżują i wykluczają możliwość przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania

zarówno z uwagi na interes publiczny (pkt 1 powołanego przepisu), jak i prywatny skarżącego (pkt 4 powołanego przepisu). Trudno sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której wyrok jest oczywiście wadliwy a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, LEX nr 1430990). Co jest sporne nie może być oczywiste (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2016 r., I UK 466/15, LEX nr 2159122; z dnia 9 kwietnia 2014 r., V CSK 383/13, LEX nr 1771724).

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie reguły z art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.